

Lilith

Bronze 24 cm
sokkel in blauwsteen
12 cm x 13 cm x 9 cm

Georgette de Groot-Tanghe

Georgette de Groot-Tanghe maakte samen met kunstenaars als Octaaf Landuyt, Jef Van Tuerenhout, Yves Rhayé, Camille d'Havé, René De Coninck en Herwig Driesschaert deel van een belangrijke kunstrichting in Vlaanderen door kunstcritici in de jaren zestig omschreven als de "Vlaamse Fantastiek".

Haar oeuvre omvat tekeningen, grafiek, schilderijen, emailminiaturen en sculpturen in rood koper (dinanderie) en in brons. Individuele en groepstentoonstellingen in binnen- en buitenland. Werken aangekocht door de Belgische staat-Openbaar kunstbezit-Museum van Gent-Museum van Kortrijk-Nederlandse Ambassade-Koninklijk Hof-Koninklijke Militaire School-Ministerie Nederlandse Cultuur. Werken in particuliere en openbare verzamelingen in binnen- en buitenland. "The Guarded Gate" (brons) bevindt zich in Gent in het SMAK.

Georgette de Groot-Tanghe is Laureaat Ecole Nationale Supérieure d'Architecture et Arts Décoratifs (ENSAAD) Brussel-Ter Kameren. Zij ontving meerdere prijzen en onderscheidingen, waaronder de prijs van de Belgische Kritik in 1968 en 1969.

Historische Benadering

De naam Lilith is ons bekend via een rabbinale traditie die wil dat zij de eerste vrouw van de eerste man (Adam) was, rechtstreeks geschapen uit dezelfde aarde, hetzelfde slib als hij. Nochtans vindt deze vrouwelijke figuur meer dan waarschijnlijk haar oorsprong in de Assyrisch-Babylonische traditie. Zij is een iconische figuur in het pantheon van Mesopotamische demonen.

Naar Bijbelse traditie werd ze geschapen als de gelijke van de man, toch komt zij, althans volgens de legende, al snel in opstand tegen het gezag van Adam. Daarom wordt zij niet alleen door de engelen achternagezeten maar tenslotte ook voor altijd uit het paradijs verdreven. Zij wordt dan het symbool van het absolute kwaad, de zonde, de wellust en de hebzucht. Op die manier voorgesteld wordt zij het zinnebeeld van de totale overgave aan de zinnelijkheid, in zekere zin de “femme fatale”.

In de astrologie wordt Lilith de zwarte maan, het donkere aspect van de psyché. In het verleden werd ze opgeroepen door magiërs, heksenmeesters die in haar de metgezellen van Belzebuth zagen.

In de Hebreeuwse Bijbel is Lilith een hapax (het woord wordt eenmaal gebruikt). Het boek van de Profeet Jesaja bevat de enige referentie, hoofdstuk 34, vers 14. In zijn profetie over het einde van het koninkrijk van Edom beschrijft hij het land van Edom als volgt: een woestijn waar wilde dieren en Lilith rondwaren. De meeste vertalingen hebben de Hebreeuwse term Lilith niet behouden, maar gebruiken de term “schim van de nacht” of “creatuur van de nacht”. Jesaja 34, vers 14: Het is de ontmoetingsplaats van woestijndieren en hyena's, bokken meten daar hun krachten. De schim van de nacht (Lilith) zoekt er rust en leeft er ongestoord.

Als we terugkomen op de Bijbelse teksten uit de Genesis, meer bepaald de eerste twee hoofdstukken, stellen we vast dat de tekst over de schepping van Eva in de Christelijke traditie algemeen bekend is. Dit is niet het geval voor Lilith. Eva is volgens het scheppingsverhaal geschapen uit een rib van Adam. Genesis 2, verzen 21, 22 en 23. Toen liet God de mens in een diepe slaap vallen, en terwijl de mens sliep nam hij een van zijn ribben weg: hij vulde die plaats weer met vlees. Uit de rib die hij bij de mens had weggenomen, bouwde God een vrouw en hij bracht haar bij de mens. Toen riep de mens uit: “Eindelijk een gelijk aan mij, mijn eigen gebeente, mijn eigen vlees, een die zal heten: vrouw, een uit een man gebouwd.”

Dit is een woordspeling in het Hebreeuws “isha-vrouw en ish-man”, een woordspeling die de “afhankelijkheid” en een zekere onderworpenheid van de vrouw aan de man expliciteert.

Een andere tekst van het scheppingsverhaal namelijk Genesis 1, vers 27 zegt wat volgt: En God schiep de mens naar Zijn beeld; naar het beeld van God schiep hij hem; de man en de vrouw schiep Hij “ze”. En verder in hoofdstuk 2, vers 7: Toen maakte God de mens. Hij vormde hem uit stof, uit aarde, en blies hem levensadem in de neus. Zo werd de mens een levend wezen.

Deze dubbele schepping “man-vrouw” positioneert de vrouw compleet anders, aangezien zij in die traditie de gelijke van de man is, zoals hem geschapen uit dezelfde aarde. Lilith incarneert deze eerste vrouw. Lilith wordt dan, in deze tijd in elk geval, het imago van de vrouw bevrijd van de mannelijke heerschappij. Lilith heeft dan ook alle eigenschappen om het boegbeeld voor de revendicaties van de feministische bewegingen te worden. De positie van de vrouw wordt er dan een van gelijkwaardigheid-gelijkheid in plaats van een van onderworpenheid aan de man.

Dit gesublimeerd beeld van de vrouw zou Georgette de Groote-Tanghe gemotiveerd hebben om haar sculptuur “Lilith” te noemen, op een ogenblik waar feminisme weinig in de mode was en zeker niet beschouwd werd als een maatschappelijke noodzaak voor de verdere evolutie van de samenleving! Er kan veel geschreven worden over Lilith zeker in de context van kunst, literatuur, muziek, cinema, schilderkunst enz.- maar laten we nu maar ten volle genieten van het brons van Georgette de Groote-Tanghe.

-Robert Hostetter